

Herdenkingsmodellen 4 en 5 mei

Voorbeelden viering 4 mei intercultureel (Hoorn)

Stille Tocht

Deze stille tocht gaat in Hoorn, zoals in vele andere gemeentes, langs een route met een speciale betekenis. Monumenten, gebouwen of plekken die aan de gebeurtenissen van 1940-1945 herinneren zijn in de route opgenomen. Misschien zijn er mogelijkheden interculturele plekken in een dergelijke route te benadrukken/op te nemen.

Bijzonderheden/interculturele mogelijkheden

- In Hoorn geldt de route die door de gijzelaars werd gevolgd die tegen de muur van de Grote Kerk zijn gefusilleerd.

- Een van de gijzelaars had een Indische achtergrond.
- De route is op 4 plaatsen gemarkeerd door een hand, die steeds een ander gevoel uitdrukt (wanhoop, woede, afscheid, troost). De handen werden bedacht en gemaakt door Truus Menger. De handen drukken algemeen menselijke gevoelens uit.
- Zij maakte ook het monument, vlakbij een van de handen, voor de omgekomen inzittenden van een Engels vliegtuig dat in de oorlog bij Hoorn neerstortte.
- In Hoorn was een synagoge; er rest een herinneringsteken.
- Op kop van de stoet lopen afgevaardigden van een school. Veel scholen zijn intercultureel; dat kan in een dergelijke afvaardiging blijken.

Bezinning

De Stille Tocht wordt vaak voorafgegaan door een kerkdienst.

- Daarbij zou men van Surinaamse, Molukse, joodse, islamitische, humanistische of andere levensbeschouwelijke zijde medewerking kunnen vragen.
- Te denken valt aan een voorganger, een andere vertegenwoordig(st)er of een koor.

- De Raad van Kerken in Nederland heeft op dit gebied een brochure gemaakt. Het heet: 'Samen vieren met mensen van andere religies' en is gemaakt door de Beraadsgroep Interreligieuze Ontmoeting (2003).

Kranslegging

De Stille Tocht wordt meestal afgesloten door kransleggingen bij een centraal monument. Er is muziek en enkele minuten stilte, soms een toespraak.

- Bij de Nationale Herdenking op de Dam zijn in de loop van de jaren steeds meer groepen betrokken. In het Nationale Monument staan urnen met aarde uit alle provincies. Daar is in 1950 een urn met aarde uit Indonesië bij geplaatst. Veel later zijn officiële vertegenwoordigers van Suriname en de Antillen en van zeer verschillende groeperingen uitgenodigd een krans te leggen. Dat is nu een geaccepteerde praktijk.
- Op dezelfde wijze zou met plaatselijk verschillende groeperingen kunnen uitnodigen.
- Is er een toespraak dan biedt deze uiteraard de mogelijkheid op het interculturele karakter van dodenherdenking en bevrijding in te gaan.

Herdenkingsconcert

In veel gemeentes is er bij Dodenherdenking of Bevrijding een concert.

- In Hoorn zijn het steeds andere muziekgezelschappen. Dat biedt mogelijkheden om diverse ensembles uit te nodigen. Er is daar ook sprake van declamatie van teksten; oudere leerlingen lezen eigen gedichten voor.

Expositie

Soms wordt 4 en 5 mei verbonden met een tentoonstelling van foto's en objecten die met 1940-1945 te maken hebben.

- Op basis van de historische informatie die beschikbaar is over de Tweede Wereldoorlog in Azië, in het Caribisch gebied, en over de rol van Suriname, de Antillen, Marokko en Turkije kan men het beeld van WO II goed verbreden.

Scholen

Op veel scholen wordt op een of andere manier aandacht besteed aan de herdenkingen en vieringen van 4/5 mei en soms ook aan 14/15 augustus. Heel vaak vervullen scholen een rol bij herdenkingen (zie boven). Er zijn legio mogelijkheden.

- In Hoorn worden vertegenwoordig(st)ers van het voormalige verzet uitgenodigd te vertellen over de oorlog en de bevrijding. Deze generatie van het oorlogsverzet is momenteel hoogbejaard. Bezoek aan een school is dan een grote opgave.

- Men kan ook aan de tweede generatie denken, en aan Indische, Surinaamse, Antilliaanse, Molukse, joodse of andere vertegenwoordigers of publicisten.
- Zo hebben in Amsterdam Marokkaanse studenten speciale lessen gegeven over de Marokkaanse rol tijdens de Tweede Wereldoorlog.
- Men kan ook aan kinderen vragen zelf iets te schrijven. Een leerlinge van allochtone afkomst declameerde een gedicht bij het concert in Hoorn.
- Men kan oudere leerlingen vragen zelf bij hun ouders en familieleden na te vragen wat er met de familie is gebeurd in de periode 1940-1945.

Bevrijdingsfestival (Haarlem)

Het Haarlemse muziek-, spel- en informatiefestival bestaat al sinds 1994 en is het oudste van het land, iets ouder dan het Amsterdamse en het Wageningse. Het telt ook veruit de meeste bezoekers: 150.000.

Sinds 1994 zijn er in alle provincies en in de hoofdstad Bevrijdingsfestivals (13) die, gecoördineerd door het Nationale 4-5 mei Comité, in een netwerk met elkaar samenwerken. Hun doelstelling is om de historische boodschap van bevrijding uit een ondemocratisch en racistisch regime (1940-1945) vooral door middel van pop- en

andere muziek voor de jongere generatie zin te geven (zie www.bevrijdingspop.nl en www.my-productions.nl).

Een landelijk publieksonderzoek onder de bezoekers van de 13 festivals (zie www.herdenkenenvieren.nl) laat zien:

- 87% van de festivalbezoekers vindt dat de viering van 5 mei vooral betekenis heeft door het stilstaan bij de waarde van vrijheid, rechten van de mens, en democratie
- 97% van de festivalbezoekers is enthousiast over de formule en vindt dat de festivals ook in de toekomst georganiseerd moeten worden
- 66% vindt dat in de toekomst nog meer aandacht besteed kan worden aan het thema en de betekenis van 5 mei.

Het festival mikt niet per se op een multicultureel publiek. Omdat het een gratis feest is in de Haarlemmer Hout komen er vanzelf allerlei mensen op af, onder wie allochtone Haarlemmers. Bij optredens van Turkse of Marokkaanse artiesten is er tijdelijk een sterkere deelname van die groepen. Er wordt niet bijgehouden hoeveel bezoekers autochtoon of allochtoon zijn.

Multicultureel Festival (Haarlem)

Het Haarlemmerhoutfestival is niet op 5 mei maar in juni. Dit is veel meer bewust multicultureel. Er is wereldmuziek en een apart migrantenpodium (zie www.multiplex.nl).

Play Back Show en Kermis (Hoorn)

In Hoorn organiseert het gemeentelijk Comité 4-5 mei een Bevrijdingsmarkt met kramen (9-18 uur). De huur is € 20,-.

Het is een rommelmarkt voor vrijwilligers, etenswaren mogen niet worden verkocht. 's Middags is er een Mini-playback show – bij voldoende aanmelding. Van 5-7 mei is er op de Rode Steen een Bevrijdingskermis.